

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת במדבר תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 483

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

עניית אמן על ברפת התורה

ירמיהו בן חלקיהו, נביא ה' אשר התנבא בתקופת חרבן בית ראשון, גלה בדברי נבואתו את הסבה שבגינה נחרבה ירושלים והמקדש, וכך אמר (ירמיה ט יא-יב): "מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה, על מה אבדה הארץ; ויאמר ה' על עזבם את תורת יי אשר נתתי לפניהם". חז"ל (נדרים פא א) דורשים ש"עזבם את תורת", פרושו: "שלא ברכו בתורה תחלה".

עד כדי כך גדול הוא סוד מעלתה וחשיבותה של ברכה זו, עד כי בענש בטולה נחרב בית המקדש. מדוע? מה העברה הגדולה דוקא בכך שלא ברכו בתורה תחלה?!

מלבד הפרושים הרבים המובאים בספרי רבותינו הראשונים והאחרונים, חשבת י שאפשר להוסיף ולפרש כי ברכה זו היא העומדת בסוד לח העברת התורה בישראל מדור לדור, שכן מבקשים אנו בה בקשה יחודית: "ונהיה אנחנו וצאצאינו... וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה". אי אמירת ברפת התורה מספיקת אפוא את המשך העברת התורה מדור לדור, ומכאן חמרתה.

סמוכין לכך ניתן ללמוד ממה שאמרו חכמים (שם) שמי שאינו מברך ברפת התורה אינו זוכה לבן תלמיד חכם, הרי שאמירת ברפת התורה והמשך העברת התורה לדורות הבאים קשורים זה בזה.

אותה 'זהירות' הנדרשת בברכה זו, מתפרשת גם שיש לאמרה בשלמות, והינו להקפיד בברכה זו במיוחד לאמרה באזני מי שיענה אחריה אמן, שהרי אם פה חטובה ברכה זו, בודאי יש להקפיד לברכה בשלמות, שכן ה'אמן' היא שמשלמה את הברכה.

כל זאת מלבד החשיבות המיוחדת שיש לעניית אמן על ברכות התורה, שרבים מהראשונים סוברים שהיא חובה מן התורה (ראה מ"ב ריש סי' מז), וכתב ה'פרי מגדים' (או"ח רטו משב"ז ב) שכשם שלדעתם אמירת הברכה היא מצוה מן התורה, כך גם עניית אמן אחריה היא מצוה מן התורה. בהקשר זה ראוי לציין את אשר רמזו הראשונים (פרוש התפלות והברכות לר"ן בן יקר ח"א עמ' קיב) כי המלה אמן היא ראשי תבות: "אז מסיני נצטוו", לפי שבאמור, את מצות עניית אמן על התורה שנתנה לנו בסיני אכן קבלנו בסיני.

כמה סמלי הדבר שלאחר הלמוד בגיל חג השבועות כמנהג ישראל, רבים הם היוצאים יד חובת ברכות התורה בשמיעתן ובעניית אמן אחריהן פהלכה. ובודאי יש בכך כדי לעוררנו על חשיבות עניית אמן אחר ברכה זו.

הי רצון שזכות אמירת ברכות התורה בשלמות תעמד לנו שנוקה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, כשאיפת קלנו. אמן.

בקריאת "ונהיה כלנו יודעי שמך",

שבת שלום,

213 תמוז תשפ"ג

הבטחון – מפתח לתורה

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר" (א א)

חכמים דרשו (במ"ד א ז) על פסוק זה כי בשלושה דברים נתנה התורה: באש, במים ובמדבר, ולמדו מן: "מה אלו חנם לכל באי העולם, כך דברי תורה חנם". הוסיף ובאר רבי יעקב נים, ראש ישיבת 'אור ישראל': התורה נתנה דוקא במדבר, כדי ללמדנו שהבטחון הוא תנאי לזכות בתורה; כפי שהנמצא במדבר שממה, רחוק ממקום ישוב וללא עוזר ותומך, אינו שם בטחון אלא על ה' לבדו. כך המבקש לזכות בתורה - עליו לחוש כמי שחי במדבר ולבטח רק על הבורא לבדו. בטחון זה הוא תנאי הכרחי לזכות בתורה, שהרי כפי שאדם הסמוך בקביעות על שלחנו של חכם, בודאי ילמד מחכמתו ברב הימים, כך גם מי שבוטח בה' וסמוך על שלחנו של מקום, קרוב הוא לזכות להכפיש מחכמתו יתברך.

משום כך בברפת 'אהבה רבה' שבה מבקשים אנו על התורה, מדגישים את ענין הבטחון: "בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חקי חיים", לאמר: לא זכו אבותינו ללמד "חקי חיים", אלא מכח בטחונם בה' (דרכי מוסר).

מקום קבוע בבית הפנסת

"והנו בני ישראל איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאתם" (א נב)

דרש רבי יעקב אבוחצירה, בעל 'אביר יעקב':

חכמים החשיבו עד מאד את חובת קביעות המקום לתפלה בבית הפנסת, ואמרו (ברכות ו ב): "כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו". חובה זו נרמזת בפסוק שלפנינו: "והנו בני ישראל" - בעת התפלה, "איש על מחנהו" - במקום חנית השכינה, בבית הפנסת, "ואיש על דגלו" - במקום קבוע, כפי שהדגלים סמנו עבור השבטים את מקומם הקבוע במחנה ישראל (פתוחי חותם).

ברפת התורה – סיום 'עוב' לקריאה

"ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו" (ד ט)

פסק הרמב"ם (תפלה יג ה, ע"פ ירושלמי מגלה ג ז): "כל העולה לקרות בתורה פותח בדבר טוב ומסיים בדבר טוב". לאור זאת יש לתמה: כיצד אנו מסיימים את קריאת הפרשה בפסוק זה המבטא פורענות?

באר ה'בן איש חי':

מאחר שתקנו חז"ל לברך בסיום הקריאה, נמצא שכל קריאת התורה בצבור מסתיימת בדבר טוב - בברפת התורה שלאחריה. ואף שהקורא בתורה אינו מברך בעצמו אלא העולה, מפל מקום בכך שהקורא עונה 'אמן' אחר ברפת העולה, הרי הוא כמי שברך בעצמו ונמצא שסיים בדבר טוב. לאור זאת הוסיף ה'בן איש חי', שהקורא פרשה זו 'שנים מקרא ואחד תרגום', כיון שאינו מברך לאחר הקריאה, ראוי שימשיך לקרא פסוק נוסף מהפרשה הבאה או יחזר על הפסוק הקודם, כדי שסיים בדבר טוב (שו"ת 'רב פעלים' ח"ד או"ח מב).

מן האמור ניתן ללמד שברפת התורה היא חלק מן הקריאה. מתוך כך נוהג הגר"י זילברשטיין שליט"א, שבכל עת שהוא עולה לתורה, אין מכסים את ספר התורה עד סיום הברכה שלאחר קריאת התורה (ברורי חיים' ח"ה סי' מח בהערה ב).

ברכת התורה לאחר שבועים שנות נתק

על ידי גאונים וצדיקים למול אזניהם הכריות של יהודים כשרים ותמימים שכל מגמתם היתה לעלות ולהתעלות בתורה ובחכמה.

"כמה חדשים לפני שהגעתי למצוות", שח הזקן, "שמעתי את אבי ואמי ממתיקים ביניהם סוד על המשך דרכי בחיים. אמי עליה השלום בקשה שאמשיך ללמד בישיבה, בעוד אבי נטה יותר לשלח אותי למוסד חינוכי.

אבי, שדגל בליברליות ובעצמאות, טען כי למודי בגימנסיה יחזקו את תודעתי היהודית. לדעתו, בכך שאשמר מצוות כיהודי בודד בין גויים, אהפך ליהודי בוגר בעל אישיות מוצקה ודעה ברורה.

אבי התעקש לרשם אותי לגימנסיה, וכך מצאתי את עצמי לאחר כמה שבועות לומד בגימנסיה לשביעות רצונו. ארבעה חדשים לאחר מכן, לקראת השבת שבה מלאו לי שלושים שנה, כבר שונתי בשקידה את עלית המפטי'י, ובשבת קודש עליתי לתורה, מלזה בחיכוך הגאה של אבי ובדמעותיה המתחננות של אמי.

כאשר ירדתי עם אבי מבימת הקריאה לקול שירת המתפללים, קם ממקומו גאון הדור, רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, ובעודו לוחץ את ידו של אבי ל'מזל טוב', לחש באזניו בתקיפות: 'אבא יקר, לטובתך ולטובת בנה מבקש אני להזהירך, כי אם לא תחזור בך ותוציא באופן מדי את בנה מהגימנסיה, הרי שייכול אתה להיות מבטח כי יחלפו שנות דור עד שהוא יעלה לתורה בשנית'.

אבי הקשיב בהכנעה לדבריו של גדול הדור, אך בפעל הוא לא שנה את דעתו. כיום, שבועים שנה לאחר אותו מקרה, יכול אני להעיד נאמנה כי רבי חיים עוזר צדק. זמן מה לאחר מכן, בהשפעת החברה הקולקלת בגימנסיה, נטשתי את יהדותי, ומאותה שבת ועד ליום זה לא עליתי לתורה ולו פעם אחת בודדת.

מאז שעלינו לארץ ועד עתה עברתי כאן פעמים רבות, אולם רק היום, מבלי להבין מדוע, נמשכתי להכנס לבית הכנסת פנימה. כאשר החל בעל הקורא לקרא הבגתי מדוע נמשכתי להכנס; זו היתה הקריאה שקראתי בשבת בר המצוה שלי. כעת תאמרו לי אתם, האם אוכל שלא להתרגש?!

"הגאון רבי חיים עוזר צדק", אמר הישיש בעצב, תוף כדי שמבטו נופל על בנו גלוי הראש שישב לא הרחק משם והקשיב לדבריו של אביו מבלי להבין מלה.

המתפללים התפארו לבתיהם, ורק הישיש נותר בבית הכנסת, מסביר לבנו בשפה הרוסית את כל אשר ארע עמו.

את אחד מהמתפללים לפני התבה. האיש התברך בקול ערב, והוא נהנה להנעים באמצעותו את סדר התפלה. תוף כדי שהלה סלסל בקולו בנעימת תפלת "שוכן עד", נראו דמעות בעיניו של הישיש, ועל פניו אותות התרגשות.

בעוד הן שישב לצדו הביט סביבו במבט קפוא, על האב נראה היה כי הוא מסתמר יותר ויותר למקומו. הוא עקב אחר שליח הצבור לאורך כל התפלה, התרגש אתו בתפלת אל אדון, דמע בנגון הקדושה, ונעמד עם כלם במעמד הוצאת ספר התורה מהארון.

בעל הקורא החל לקרא בפרשת השבוע, ובעצומה של קריאת 'שני' נדהמו כלם לראות את האורח הישיש קם ממקומו וצועד נמרצות לעבר הבימה. הוא נגש לגבאי ובקש בידיש במבטא ליטאי כבד שיעלוהו לתורה.

הגבאי המפתע נענה והעלהו לשלישי. מאן דהוא התנדב להשאיל לו את טליתו, והישיש החל לברך את הברכות בעלפה, בקול עמק ואטי וברטט של התרגשות: "אשר בחר בנו מכל העמים..." דממה מחלטת שרתה בבית הכנסת כאשר סים בעל הקורא את קריאתו וכלם הקשיבו בדרכות לישיש הבוכה את המלים: "וחי עולם נטע בתוכנו".

עם סיום הברכה לא עזב הישיש את מקומו, הוא הרפין ראשו על הבימה ובמשך דקות ארוכות התניח בבכי תמרורים. הוא לא נרגע עד שבנו קם ממקומו והרגיעו באמצעות בליל משפטים מהירים שנאמרו בשפה זרה.

הישיש חזר למקומו, ההמלה שככה והקריאה נמשכה כסדרה.

כשהסתימה התפלה נגשו כמה מהמתפללים אל הישיש שעדין ישב במקומו, בקשו לשמע מפיו מי הוא, מהיכן הגיע ומה גרם לו לבכות כל כך בסיום הברכה.

בתגובה סחף הישיש באחת את השומעים אל ימיה הגדולים של וילנא, עיר הולדתו.

הישיש החיה באזני שומעיו את אותה עיר גדולה לאלקים אשר רבים מבניה האירו את שמי היהדות. הנה קם ונצב לנגד עיני רוחם של השומעים ביתו של הגר"א - פאר יהדות וילנא - ולא רחוק משם המנזר שבו נכלא גר הצדק הנודע. הנה בתי המדרש המלאים בתלמידי חכמים וברבלי בתיים' וראים ושלמים, והנה שעורי התורה הרבים שנמסרו

הספור שלפנינו התרחש בעיר פתח תקוה, בתקופה שבה נבקעה חומת הברזל ורבים מיהודי גולת רוסיה עלו לארץ הקודש. היה זה באחת השבתות, כאשר עם תחלת תפלת 'נשמת' נכנס לבית הכנסת ישיש בלתי מכר, מלזה ונשען על ידיו של איש צעיר יחסית שנואה היה כבנו.

למשך זמן מה עמדו האב ובנו נבוכים בפתח

ובעודו לוחץ את ידו של אבי ל'מזל טוב', לחש באזניו בתקיפות: 'אבא יקר, לטובתך ולטובת בנה מבקש אני להזהירך, כי אם לא תחזור בך ותוציא באופן מדי את בנה מהגימנסיה, הרי שייכול אתה להיות מבטח כי יחלפו שנות דור עד שהוא יעלה לתורה בשנית'.

בית הכנסת הגדול, פתח תקוה

בית הכנסת, בוחנים את המתפללים מכף רגל ועד ראש, ורק לאחר מכן פסעו פנימה בהסגנות. השנים לא ידעו להתפלל, ונראה שהם אף לא ידעו שהם אמורים להתבייש בכך... לאחר שבועים שנות נתוק תחת שלטון הקומוניסטים נראה היה עבורם הבקור בבית הכנסת כאטרקציה חביבה ומענינת.

נראה היה שמלכתחלה נקלעו למקום בטעות, במהלך הליכת בקר משתפת, אך זכרון עמום שהתעורר בלבם גרם להם להכנס, ולבסוף אף להתישב על אחד מהמקומות הפנויים ולהתבונן סביבם בסקרנות.

בהגיע שעת אמירת "שוכן עד" הגיש הגבאי

מאורות הדף היומי כ"ח בחשוון תש"ע

דין 'אמן קצרה'

עניית אמן במתינות

א. אין להגות את ה'אמן' במהירות, באופן שנראה שענייתה דומה על העונה כמשא כבד, אלא יש לאמרה במתינות.

מקורות ובאורים:

כתב הרמב"ם (ברכות א יד): "כל העונה אמן, לא יענה לא אמן חטופה ולא אמן קטופה ולא אמן קצרה ולא ארפה, אלא אמן ביוניתי". המשג אמן קצרה אינו מזכר בנסח הברייתא שלפנינו (ברכות מז א), ואולם רבים מרבותינו הראשונים גרסו בברייתא זו, לצד האסור לענות אמן 'חטופה', 'קטופה' ו'יתומה', אף שלא לענות 'אמן קצרה' (סדר רב עמרם גאון סי' פג; רי"ף ברכות לד שם ב מדה"ר; רא"ש ברכות ז יז, ועוד), וכך היתה אף גרסת הרמב"ם (מעשה רוקח' שם). לאור זאת פסק הש"תן ערוך (מכד ח): "ולא יענה אמן קצרה אלא ארפה קצת".

מלשון הרמב"ם (שם) "ולא אמן קצרה ולא ארפה, אלא ביוניתי", משמע ש'אמן קצרה' היא ההפך מ'אמן ארפה', הינו שמקצר ואומר במהירות, וכפי שפרש רבנו מנוח שם. אמנם רבנו יונה (שם לד ב מדה"ר) סובר שעניית אמן במהירות כבר נאסרה ב'אמן חטופה', שפרושה לדעתו: "שחוטף המלה ואומר אותה במהירות", ולכך פרש ש'אמן קצרה' היא שדלג על האות 'אלף' וענה 'מן', או שלא האריך בהגית האות 'אלף' כלל. אף בספר האשכול [מהד' אלבק, לקוטי הלכות תפלה דף ג עמוד א] נקט ש'אמן חטופה' היא אמן הנאמרת במהירות, שקד כתב: "ואמר מר רב האי ז"ל: 'אמן חטופה' - שחוטף את הדבור, ואין מאריך בין 'אלף' ל'מם' ובין 'מם' ל'נון', כמו חטף שיש במקרא".

רבנו מנוח (שם) מפרש שחטופה של אמן הנענית במהירות הוא בכך שהעונה מביע בכך זלזול במצוה, כבכיל היתה היא כמשא כבד שיש למהר ולהפטר ממנו, וכך כתב המשנה ברורה' (שם ס"ק לו). אמנם מלשון הטור (שם) שכתב "שלא ימהר לאמרה שלא בכונה", משמע קצת שחטופה של אמן במהירות הוא בהעדר הכונה.

ב. אמרו חכמים (ברכות מז א): "כל המאריך באמן - מאריכים לו ימיו ושנותיו". ואולם אין להאריך בה יותר מדי, לפי שבכך מאבד את משמעות המלה.

מקורות ובאורים:

ה'בן איש חי' כתב שלכך כפלו חכמים ואמרו: "מאריכים לו ימיו ושנותיו", לפי ששכרו של המאריך באמן הוא כפול; שאזכה הן ל'אריכות ימים' באיכות - שיתארכו הימים בעיני מחמת היותם מלאי טובה וברכה (ראה יבמות סג ב), והן ל'אריכות שנים' בפעל - שיתוספו לו שנות חיים. הטעם שכופלים את שכרו של העונה אמן הוא לפי ש'אמן' היא בגימטריה צ"א, כגימטריה של שני שמות הקדש הוי"ה ואדנות, לכך זכה המאריך בה לשכר כנגד כל שם בפני עצמו (בן יהודע' ברכות שם). ובתלמוד ירושלמי (ברכות ח ח) גרסו שהעונה אמן ארפה "מאריכים לו ימיו ושנותיו בטובה".

הטור (מכד) הביא את גרסתם של רבים מן הראשונים בדברי בן עזאי (שם): "העונה אמן קצרה - יתקצרו ימיו". וראה זהר (ש"לח קסב א): "מא דקצר אמן... יתקצר מחייו דהאי עלמא [מי שמקצר באמן - יתקצרו מחייו בעולם הזה] ובמה שפרשו המפרשים שם.

עוד אמרו חכמים (שם): "כל העונה אמן יותר מדאי - אינו אלא טועה". ובטעם הדבר פרשו התוספות (שם ד"ה כל) שכשמואריך יותר מדי, הרי הוא מוציא את תבת אמן ממשמעותה, וכך פסק הש"תן ערוך' (שם).

ג. ראוי שמשך זמן עניית 'אמן' יהיה בכדי אמירת התבות: 'א-ל מלך נאמן'.

מקורות ובאורים:

כתב הראב"ה (ח"א סי' סכו): "גרסינן בירושלמי: העונה אמן ארפה מאריכים לו ימיו בטובה, פמה שעורה - כדי שיוכל לומר אל מלך נאמן", וכך הביא ה'בית יוסף' (שם) בשם 'הגהות מ'מונחות' (דפוס קושטא, ברכות א יד), אולם בירושלמי שלפנינו (ברכות ח ח) אינו. וראה 'דרכי משה' (שם ה), שהבין כן ממה שכתבו התוספות (שבת קיט ב ד"ה אר), שצריך להרהר בתבות "אל מלך נאמן" בשעה שעונים אמן.

המשנה ברורה' (שם לו) מפרש שהסבה ששערו את ארך האמן דוקא בתבות אלו היא משום "שזהו פרושו של 'אמן'... והוא ר"ת שלה" (כמבאר בשבת קיט ב. וראה אור זרוע' ח"א סי' קצג).

דזי אמונים

רמזי אמן בפרשה

במחצת ראשי אלפי ישראל

"אלה קרואי העדה נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל הם" (טו)

אמרו חכמים (שבת קיט ב) "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן". המהרש"א (ח"א, שבת קיט ב) דיק מפרש שנקטה הגמרא: "פותחים לו שערי גן עדן" - בלשון רבים, שבפני העונה אמן נפתחים כל שערי המדורים הפנימיים בגן עדן ולא רק שער המדור המיוחד המגיע לו. בעוד שעל כל המצוות כולן זוכה האדם למדור בגן עדן בהתאם למעשיו, וכפי שאמרו חכמים (שבת קנב א): "כל צדיק וצדיק נותנים לו מדור לפי כבודו", המקום את מצות עניית אמן בכל כחו, יוצא מן הכלל בכך שבפניו נפתחים שערי כל

המדורים בגן עדן - אף אלו שלפי דרנתו לא היה זכאי להם (ראה זהר תרומה קעח א).

דורשי רשומות למדו רמזי לך מהכתוב בפרשתנו: "נשיאי מטות אבותם" - ראשי תבות 'אמן', שהעונה אמן זוכה לשבת עם 'קרואי העדה נשיאי מטות אבותם' ראשי אלפי ישראל" בגן עדן, כאשר יפתחו לפניו שערי המדורים כלם.

כרם ד"ל'

להזהר בעניית אמן

"ואתה הפקד את הלזים על משפן העדת ועל כל פליו ועל כל אשר לו המה ישאו את המשפן ואת כל פליו והם ישרתהו וסביב למשפן יחנו" (א ג) ד"ר רבי יעקב אבוחציריה

בעל האביר יעקב:

'הלזים' בגימטריה אמן, ולפי שהשם 'לוי' מסמל לוי וחבור, ככתוב (בראשית כט לד): "הפעם ילנה אישי אלי... על פן קרא שמו לוי", יש ללמד שמהות ה'אמן' היא חבור שמות הוי"ה ואדנות שיחדו הם בגימטריה 'אמן'.

צנה הקדוש ברוך הוא למשה: "הפקד את הלזים" - הזהר את ישראל על עניית אמן, משום דפעלות רבות נעשות למעלה על ידי עניית אמן שהרי על ידי זה הם מתבררים שם הוי"ה ואדנ", ומעלים העולמות ומורידים השפע".

פתוחי חותם'

להלל לה' בעגית אמן

רבי מנחם מנדל מרימינוב היה דורש את הפסוק (ויקרא יט כג-כד): "ש'לש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל; ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים לה'", על פי דברי חכמים שתינוק זוכה לעולם הבא משעה שיענה אמן: בשלוש שנותיו הראשונות נחשב עדן כערל. ואולם "בשנה הרביעית", כשהוא כבר יודע לדבר, אביו מלמדו להלל לה' בעגית אמן, ומאז: יהיה כל פריו קדש הלולים לה'" (מנחם ציון, פרשת תולדות).

לבוש קדוש בזכות אמן

את הסבה לכך שדוקא עגית אמן היא המזכה את הקטן לחיי העולם הבא, מפרש הרבי בעל השומר אמונים (מאמר 'פתחו שערים' סוף פרק ו) כן: "כשהתינוק בא לזה העולם הוא כגולם בלא צורה, ואין יכול לזכות לאור העולם הבא, כי צריך לזה 'לבוש', פמובא בזהר הקדוש (בראשית ז א, ובעוד מקומות) שבלא לבוש אי אפשר להפנס לגן עדן. ואם התינוק זוכה לעגות אמן, מקבל על עצמו צורה ולבוש.

הגם כי התינוק אינו יודע מאומה בין ימינו לשמאלו, אבל עם כל זה כה גדולה היא עגית אמן שאפלו בלא ידיעה מקבל על עצמו התינוק לבוש קדוש ונורא, וזוכה להתלבש בזה הלבוש שהוא - אמונתו של ישראל".

החנוך הנחוץ בדרךנו

אמר הרבי בעל 'דברי אמונה' מתולדות אהרן:

"לפנים, בדורות עברו, כאשר התפלה היתה בהתעוררות גדולה, לא היו צריכים להשקיע כחות מיוחדים כדי להחדיר בצעירי הצאן את חשיבות התפלה, שכן תפלת האבות השפיעה על בניהם. אולם היום, שלדאבוננו התפלה היא ברפיון ובקריירות, צריך להשקיע כחות ולהשיגם על הילדים שיתפללו, שאם לא ישיקעו בעגון זה, יכולים הילדים לאבד קשר ושיכות לתפלה, והתוצאות עלולות להיות קשות מנשא חלילה. וכבר ראיתי בכמה בתי כנסיות, שבשעת התפלה הילדים מסתובבים בחוץ ואינם מתפללים כמעט מאומה, מלבד אותם ילדים שמטבעם יש להם הרגש לתפלה.

לפיכך צריך להשיגם ולחנך את הילדים כבר משנותם שיתפללו כהלכה, ככתוב (משלי כו ו): 'חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה'. ההשגחה צריכה לכלל הילדים לא יפסידו תפלות, שלא יתפללו במהירות, שלא ידברו בעת חזרת הש"ץ, ושיענו 'אמן' ואמן' היא שמיה רבא' בקול ובכונה".

הדרך להלמדם ולחנך הבנים מאמר חנוך הבנים עמ' ה

לכבוד מערכת 'בני אמונים',

שלום וברכה!

בשנה האחרונה, מאז התחלתי בקריאת העלונים הנפלאים שאתם מוציאים לאור, נסחפתי גם אני ב'זרם' העונים אמן אחר ברכות השחר... זכיתי ב"ה כבר מאות פעמים לענות אמן על ברכות השחר של המתפללים בקהלתנו. בתקופה האחרונה זכיתי אף לארגן מעין 'חבורת התחזקות בעגית אמן' עבור ילדי הקהלה, ובחסדי ה' אני רואה ברכה בעמלי כאשר הפעילות הולכת ומתרחבת.

רצוני לשתפכם בהשגחה פרטית שהיתה לי בעגון זה: השבוע הצרכתי באחד הימים להשכים קום ולהתפלל במגון שבו אני מכיר אף אחד מהמתפללים. פמובן לא רציתי לבטל את חזקתי, ותרתי במבוכה אחרי מי שיענה אמן אחרי ברכותי.

כעבר דקה אחת בלבד נגש אלי אחד מהמתפללים שם ובקשני להוציא ידי חובת ברכת 'המעביר שנה', כשהוא מטעים באזני שלא אהסדהו שהיה ער בלילה... אלא שמאחר שאמר את הברכות בחטף ובמהירות, הוא אינו זוכר אם אמר 'המעביר שנה' או לא.

פמובן, שמחתי על המציאה וברכתי לפניו את כל הברכות במתינות, וכמלאך טוב הוא ענה אמן אחרי כל הברכות שברכתי.

חשבותי לעצמי: אלו היה מקבל גם הוא על עצמו, לומר ברכות השחר באזני מי שיענה אחריו אמן, בודאי לא היה יכול לשכח אם ברך אם לא...

יישר כחכם, והרבו מפעלים לה' ולתורתו.

מנחם ג'

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

שיערי גן עדן

מעלת עגית אמן במשנת בעל ההלואה

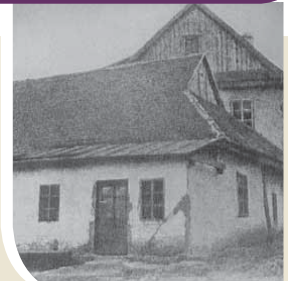
הבעל שם טוב ו' בסיון תק"ב

רבי ישראל הידוע בכינוי 'בעל שם טוב', נולד בעירה אוקופ שבאוקראינה לאביו רבי אליעזר ולאמו מרת שרה. הוריו, שהיו זקנים מפלגים בלדתו, נפטרו עליו בהיותו צעיר לימים, וכבר משחר טל ילדותו היה מרבה להתבודד ולשוה עם קונו.

בהיותו כבן ארבע-עשרה שנים, שלח אליו המקבל רבי אדם בעל שם תכריך כתבים ובהם סודות התורה השכים לשרש נשמתו.

עם הגיעו לגיל שלושים ויש, החל אורו להתגלות. הוא התפרסם במהירות רבה וקבע את מושבו בעיר מדיבוז, ומאז החלו רבים לנהר לחצרו. עם המפרסמים שבתלמידיו נמנים המגיד ממזריטש - יורשו וממשיך דרכו, גיסו רבי גרשון מקיטוב, רבי יעקב יוסף מפולנאה בעל התולדות יעקב יוסף, רבי פנחס מקורין, רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב, רבי ליב 'הסבא משפולי' ועוד רבים.

בשנת תק"כ, ביום טוב ראשון של חג השבועות, נסתלק הבעל שם טוב ונטמן בבית החיים במדיבוז.

תמונת בית מדרשו של הבעש"ט במדיבוז

ברכות השחר בבית הכנסת

האדמו"ר רבי אליעזר צבי מקומרנא כותב בהקדמתו לספרו 'אור עינים' (ח"ב, כלל כא) כי על כל אחד מישראל, "ובפרט מי שהוא בעל נפש יקרה", לומר את ברכות השחר בבית הכנסת כדי לזכות את ישראל בעגית אמן. והוא מוסיף ומעיד: "זכך נהג מרו' ה'בעל שם טוב' זלה"ה".